

Melkema

“De plaats Melkema” wordt reeds in 1371 in de archieven genoemd. Tenminste vanaf 1555 tot 1974 woonde één geslacht op deze eerbiedwaardige heerd, de familie Huizinga / Van der Molen. Voor 1800 waren de mannen van Melkema vaak voorganger van de Doopsgezinde Gemeente van Huizinge. De beroemdste Huizinga-telg was de historicus Johan Huizinga, schrijver van o.a. Herfsttij der Middeleeuwen, een boek dat in vele talen is uitgegeven. Veel Groninger menisten-families zijn verwant aan de vroegere bewoners van de plaats. Tegenwoordig heeft Melkema een horecabestemming.

Bewegwijzering

Het Huizinger Ommetje is op een aantal plaatsen langs de route gemarkeerd met het voetjeslogo.

Praktische informatie

Voor dit ommetje gelden de volgende regels:

- Alleen toegankelijk tussen zonsopgang en zonsondergang.
- Dit pad loopt gedeeltelijk over particulier eigendom.
- U bent hier te gast.
- Betreden op eigen risico.
- Honden toegestaan mits aangelijnd.
- Geen toegang met paarden.
- Laat geen afval achter.
- Laat gewassen en dieren met rust.
- Het pad is gesloten op 31 december.
- Wilt u hekken die u opent ook weer goed sluiten!

Kijk voor meer Ommetjes op onze website:
www.landschapsbeheergroningen.nl

colofon:

Ommetjes – een initiatief van Landschapsbeheer – zijn korte wandelingen op het platteland voor bewoners en recreanten.

Tekst: Reint Wobbes

Luchtfoto kerk: www.jooptap.nl

Foto Melkema: John Stoel

Foto's begraafplaats en kerkhof: Bob van Zalm

Kaart: Copyright © 2014, Landschapsbeheer Groningen.
Topografische ondergrond: Copyright © 2014, Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn.

Huizinger Ommetje 5,6 km

Het Huizinger Ommetje is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Groningen, SNS Fonds Middelstum, Landschapsbeheer Groningen, NAM, de Rabobank en Gemeente Loppersum.

Huizinger Ommetje 5,6 km

OMMETJES

Het Huizinger- of Emo's Ommetje is een wandelroute door en rondom het eeuwenoude wierdedorpje Huizinge. Abt Emo liep hier 8 eeuwen terug zijn ommetjes over de kerkepaden en de weilanden. Hoe hij het Huizingermaar overstak weten we niet maar nu kunnen wandelaars via het speciaal voor dit ommetje aangelegde bruggetje een echt rondje om Huizinge maken. De route voert langs bijzondere borgterreinen, de wierde met oude kerk en weidse akker- en weilanden.

Huizinger Ommetje 5,6 km

Welkom op de Ommetjes paden in Groningen

Emo (± 1170-1237), afkomstig uit dit gebied, studeerde met zijn broer in Oxford, Parijs en Orléans. Hij werd pastoor in Huizinge en later stichter en abt van het klooster Bloemhof te Wittewierum. In de beroemde kroniek van de abt van het klooster vertelt Emo dat hij ooit in Huizinge op een feestdag, na het eten, een wandeling om het dorp maakte met zijn vriend Hendrik de bouwmeester. Onder het lopen begonnen ze elkaar op te wekken tot een betere levenswandel. Later liep Emo samen met Hendrik naar Rome om bij de paus zijn gelijk te halen omtrent de schenking van de kerk door de bewoners van Wittewierum. Ze waren 241 dagen onderweg.

Huizinge is een rechthoekig verkaveld wierdedorp, dat ligt in de voormalige Fivelbedding, nog juist in de oude gouw Hunsingo. De nederzetting wordt reeds in 945 in de archieven van het klooster Fulda genoemd. De dorpsnaam betekent de dyng (het ontgonnen land) van een huis of een familie. Huizinge heeft een beschermd dorpsgezicht.

We wensen u veel wandelplezier.

1 Haventje

In de 19e eeuw werden veel terpen en wierden afgegraven om de humusrijke grond als mest te gebruiken op minder vruchtbare gronden in veen- of zandgebieden. Het haventje, aan het einde van het Huizingermaar, werd in 1917 gegraven om de wierdegrond gemakkelijk te kunnen afvoeren. De steiger met de op de torenbekroning lijkende overkapping werd na een dorpsvernieuwing gebouwd.

2 Kerk

Een stenen kerkenpad voert naar de laat-romaanse of romanogotische Johannes de Doperkerk, die een opvallende halfronde koorsluiting heeft en een lage forse toren. De kerk werd rond 1250 gebouwd, de toren ruim een eeuw later. Binnen zijn de muren en de meloenvormige gewelven gedecoreerd met middeleeuwse decoratieve en figuratieve schilderingen. In 1594 werd de kerk protestants. In 1641 werden banken, een koorhek en een preekstoel geplaatst. Het laatste kerkmeubel werd in 1806 vervangen door het huidige exemplaar dat is versierd met allegorische vrouwenfiguren. Het welluidende orgel werd in 1825 gemaakt door de Gebroeders Van Dam te Leeuwarden. In de toren hangen twee klokken, een uit 1452 de ander uit 1950. Het uurwerk stamt uit 1661. Op kerkhof staan en liggen graftekens van Huizingers met aansprekende teksten en symboliek.

3 Begraafplaats

De begraafplaats werd in 1916 aangelegd nadat het gemeentebestuur van Middelstum het kerkhof rond de kerk had gesloten. Het dorp protesteerde, de kerk stelde grond beschikbaar, geld werd ingezameld en architect Pieter Tilbusscher maakte een ontwerp. Het geheel is nu Rijksmonument. Het bord oorlogsgraven doet op een graf rechts vooraan, derde rij, de rustplaats van Egbertus Luitjen Ubbens die op 10 mei 1945 in Bakkeveen met o.a. de kunstenaar Hendrik Nicolaas Werkman werd gefusilleerd.

5 De borg Fraam

De borg Fraam wordt als Feradema in 1371 in de archieven genoemd. In de 15e eeuw is er sprake van ene Bliede toe Fraam. Ze was goed voor de armen van Huizinge en Westervijward. Later woonde de familie Cater op de borg, opgevolgd door de familie Coenders. Frederik Coenders was vurig protestant, burgemeester van de Stad en medeoprichter van de universiteit. Willem Coenders, drost van Leerort kreeg in de kerk alhier de grootste grafzerk van de provincie. Schoonzoon en verre neef Berend was Lid van de Staten-Generaal, pleegde in Groningen de Grouwelijke Landdagschennis, een staatsgreep binnen de Ommelander Landdag, maar werd later al weer president van de Ommelanden. Coenders werd berucht vanwege een conflict met Dominee Hamer, die zijn kritische houding ten opzichte van de borgheer moest bekopen met valse beschuldigingen en eeuwige verbanning uit de provincie. De zonen van Berend, Frederik en Willem lieten de eerste landkaart van Groningen maken in 1678. In 1713 kocht Willem Alberda van Dijksterhuis de borg. Volgens overlevering werd de borg gesloopt in 1738. Het borgterrein werd in de vorige eeuw geslecht.

4 Het Maar

Het Huizingermaar is een van de vele maren in onze provincie. Deze oude waterlopen zijn van oorsprong prielen en slenken, die min of meer gekanaliseerd werden verbonden met andere maren en met de gegraven kanalen, die ook vaak de oude waterlopen volgen. Eeuwenlang vormden ze de belangrijkste verkeersaders in dit gebied. Ieder dorp had een farrie of korenschuit, waarmee de veldvruchten naar Groningen werden gebracht om daar te worden verhandeld. Vanuit de grotere dorpen voeren snikken of trekschuiten naar de Stad heen en terug. De trekpaden langs maren en kanalen waren verhard en waren bedoeld voor de paarden die de schuiten trokken maar ook voetgangers met een of twee dieren aan de teugel mochten er gebruik van maken.